

6. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довілля : *Постанова Пленуму Верховного Суду України* від 10 груд. 2004 р., № 17 // Вісник Верховного Суду України. 2005. № 1. С. 9–12.

7. Експертизи в судовій практиці: навчальний посіб. за заг. ред. В.Г. Гончаренко, І.В. Гори. К.: Юрінком Інтер, 2015. 504 с.

Бойко Анастасія Василівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Чорноус Юлія Миколаївна,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ, АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

На сьогоднішній день ми живемо в умовах особливого правового режиму – режиму воєнного стану. Повномасштабне вторгнення росії на територію нашої країни змінило наше життя та одним з найвагоміших чинників досягнення перемоги на усіх фронтах нашого протистояння агресору стало об'єднання зусиль, спільна праця і взаємна допомога.

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [1].

14 березня 2022 року набрав чинності наказ Міністерства юстиції України «Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану» № 1138/5, яким:

1) зупинено проведення планових перевірок діяльності атестованих судових експертів, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, позапланових контрольних перевірок діяльності судових експертів та перевірок відповідності робочого місця, розпочатих відповідно до Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 12 грудня 2011 р. № 3505/5, на період до останнього календарного дня (включно) місяця, в якому буде припинено чи скасовано воєнний стан;

2) перенесено проведення планових перевірок діяльності атестованих судових експертів, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, які мали розпочатися у період з 24 лютого 2022 р., відповідно до скоригованого графіка перевірок;

3) зупинено з дня введення в Україні воєнного стану перебіг строків розгляду заяв та документів, поданих до Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України відповідно до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 3 березня 2015 р. № 301/5;

4) продовжено строк дії свідоцтв про присвоєння кваліфікації судового експерта фахівцям, які до введення воєнного стану в Україні подали заяви та документи для проходження атестації в Центральній експертно-кваліфікаційній комісії при Міністерстві юстиції України з метою продовження строку дії свідоцтв, а також свідоцтв про присвоєння кваліфікації судового експерта, строк дії яких закінчується у період дії воєнного стану, або протягом одного місяця після припинення чи скасування воєнного стану;

5) зобов'язано фахівців протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану вжити заходів щодо продовження строку дії свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта у порядку, визначеному Положенням про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 3 березня 2015 р. № 301/5 [2].

Значно збільшилися потреби використання спеціальних знань у галузі криміналістичної вибухотехніки та судової балістики. На сьогоднішній день судова балістика сформувалась як складова криміналістики, галузь криміналістичної техніки, а тому має свій предмет, методи, завдання. Процес її формування відбувався на основі завдань та об'єктів, що досліджуються в ході проведення експертизи вогнепальної зброї і боєприпасів. Судово-балістична експертиза є теоретичною і методологічною основою експертизи вогнепальної зброї і патронів, включає в себе технічні відомості, які відносяться до вогнепальної зброї, боєприпасів і слідів їх застосування; розробляє рекомендації щодо застосування методів і засобів виявлення цих об'єктів, їх вилучення і дослідження; з метою встановлення обставин, які мають суттєве значення для розслідування, розкриття і попередження злочинів.

До головних завдань судово-балістичної експертизи належать:

1. Встановлення конкретного екземпляра вогнепальної зброї за слідами на стріляних кулях, шроті, картечі, гільзах.
2. Визначення виду, системи (моделі) та калібру вогнепальної зброї і боєприпасів.
3. Визначення технічного стану зброї, боєприпасів і придатності їх до стрільби.

4. Установлення можливості пострілів без натискання на спусковий гачок.

5. Установлення належності саморобних стріляючих пристроїв і патронів до них, до вогнепальної зброї і боєприпасів.

6. Установлення способу виготовлення вогнепальної зброї та патронів.

7. Установлення обставин, пов'язаних з використанням вогнепальної зброї (факту стрільби після останнього чищення і змащування зброї, кількості пострілів, відстані, з якої стріляли, напрямку пострілу, взаємного положення зброї та перешкоди тощо) [3].

Умови воєнного стану можуть створювати додаткові проблеми для судової експертизи. Деякі з цих проблем включають обмеження доступу до місць злочинів; втручання влади: умови воєнного стану можуть призводити до втручання влади у роботу правоохоронних органів та судових експертів; недостатній доступ до ресурсів: умови воєнного стану можуть призводити до недостатнього доступу до необхідних ресурсів для проведення судової експертизи, таких як лабораторії, обладнання та кваліфіковані спеціалісти (це може обмежувати можливість проведення детальних та точних експертиз); загроза безпеці експертів та ін. Усі ці проблеми потребують уваги та вирішення з боку влади та міжнародних організацій, щоб забезпечити незалежність, об'єктивність та ефективність судової експертизи навіть в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про судову експертизу: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

2. Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану: наказ Міністерства юстиції України від 14 березня 2022 року № 1138/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-22#Text>.

3. Інформаційний лист «Особливості призначення судово-балістичної експертизи. Упаковка та надання на судово-балістичну експертизу». URL: <https://ndekc.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/02/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>.